

abulum per animi malevolentiam delictam vilipendere & culpare au-
 dent/quasi bona esse nequeant.id quod in Poetis iudicio plerique ho-
 die nimis temere se dicā sūte agunt. Videant isti ne blasphemant, &
 sancto spiritui per quem nobis omne bonum desuper est/imponant.
 Hoc spiritus Poetę simul & Prophetę nomen David adeptus est. Hoc
 spiritum Moyses rapt9 cecinit, hoc Hieronimas/hoc alij vetustissimi Theo-
 logi, qui vni Poetę fuerunt vt inferius ostendemas. Hoc furore iuua-
 mur quotiescumq; extra humanę fragilitatis debilitatē deuari, ea cō-
 templamur, & scribimus quę vel diuina sunt, vel rebus diuinis prox-
 ma. Hoc, vt mali Poetę abutitur, ita perfruat boni. Qui si aliquid
 sub numeris suis mysteria & vaticinia eolant, nō est quod miremur
 cum diuini spiritus beneficio participes esse queant. Hinc & vates &
 prophetę quoq; dicti. Paulus Epimenidem Poetā prophetā dicit ad
 Titum. Vates autē a vi mentis dictus, quod vocabulum & Poetis &
 Prophetis cōmune est, vt quarto sententiā scribitur distinctione. xx.
 ad finem. Hęc eo libentius huc affero, vt multos pertinacitū suorum
 autorum testimonio confringā. His igitur numine lecti/ quibus multi
 sine labore repente illustrati, multi vero per laborē, eo ipso in artibus
 sine multa difficultate discendis adiuti fuerint, vt in logicis sine præ-
 ceptore Augustino, in Graecis Ruffino sapte ingenio intellectis. Id quōd
 & gentilibus cernit. Diligentiā tū indefensa nostrę vires semper ita
 preparandę sunt, vt dulcissimū illud veri furoris nomen / in aglis &
 parati animi penetralia promocare videamur. Talem furorē ex sine-
 dei proficiscit, quę neget Hermolans Londinartēsi nimis in oppug-
 nando infelix, & in vocabulo (simus) interpretando nimis morosus eis
 tamen tonis illic excurfus quid velit aut quas vires habeat, ex supra
 adductis iudicari potest.

Q. SOLITVDO POETARVM STVDIIS MAXIME
 OPORTVNA SIT. TITVLVS. XV.

Scriptis habemus: frater: his partibus qua primę fore cū
 in omnium ingeniorum tum maxime Poeticę probatione
 locum sibi primū vendicant faciendus est mihi gradus ad
 Solitudinis commoda, vt ostendam. Vatum animos nullū
 commodius in rerum inuaitū prouidi posse, q̄ in seorsū a Tartarō
 mortaliū tumultu diuerticulo: Quod ipsū & si multi a se tracta-
 runt, nihil tamen quod in Poeticę aut amorem aut cognitionē te am-
 plius illucere posset, hoc tibi dicato libello intermiscēdū statui. Priuū
 omnium ea solitudo quę Poetę facit, quicq; solatio esse possit, non
 in Agris tantū & cornallibus sed & in medijs, vbi be potest institui etc.

maxime cum circa ea que sunt eterna/etuisq; animus nō occupatō
neq; sollicitus,liberū sibi a perturbatiōibus quicūq; astruit: quod nisi
fiat solū esse non dabitur etiā amoenissimos rursus & mentū serenus
potenti.Nam suspensum molestis cogitationibus animam,nūq; seorsū
redimat,nulla vnq; amoenitas tonabit molestū aūt inuelligo / non tū
quod times atq;q; scras/q; quod nimis concupiscas: in vtroq; enī
anxietas incit que paratē mentis acumen plus q; dici potest/obtin-
dere & auertere solentiam vero si quis vrbē deferere non potest & tū
vt suis horis sit solus desiderat/ si animo se liberū facit/si trichitium/
quod paulo sit a plebeo strepitu remotū ingreditur,si bono; codicū,
& scriptorum multa lectiōe familiarū/copia sibi poterit: optabilem
tū sibi solitudinem apparare poterit/ qua non minus q; rursus cogitet,
& effingat inq; stud dulestisimū Metarū & Apollinis colloquiū qd
proletarijs & vrbū rerū sequentibus negotiatoribus maxime fami-
liare est,nec ignobilibus conuersum, summa voluptate fruētiar, in
qua studij ratione illud oculū locū habet, quod nō laudari solum sed
prope diuinis rebus idoneū, si animi prestantiā contuemur / omnī
negociorum amplitudinē exuperat: in eo enī liberq; mētis sunt locata
diuercicula. VERVM,quia perq; difficile est vrbem inhabitantē non
comitari, distrahit: occupari & destinari aliquando cogitationū la-
bores, non paruum quietis oclq; tempus postulare maxime cū aut
scribis quid inueniendū aut attentius scribendū est / plus idoneam
Pocis esse cum solitudinem video fere omnibus placere, que ab le-
uioribus mortaliū studijs seuncta, ab vrbe in agrū se conuertit qui vt
Menander dixit virtutis ac viq; liberę optimus magister est & impro-
bos odienti/perq; dulcis sedes. Vbi cum sint multa que membris &
corporis viribus melius comodēt vt est autq; integritas exercitij occa-
sio/a quantum copia memorū oblectatio: sicutentq; nō nimis exq;ita
luxuria, somnus securior/ silentium altius: Animo quoq; ipsi melius
esse necesse est, qui per amplex & amplex arborū prospectus percip
illam vegetabilis nascunt sedulitas: statū complaria demurari incipit
eclumq; ipsum suspiciens, respēdo & inambulando per virtutum ar-
bustorum gratū caliginem meditari incipiat, sensibusq; intra se col-
lectū, animum potissimū intēdere, illiq; nūc haurire furorē quem
Hesiodus i patentiis aruis a Masis in vicina memora doctus haurisse
putatur. Bū igitur Horatius, cum li. epistolę prime inquit. Mibi illi
nō regia Roma Sed vacuum Tybur placet aut imbelic Tarētum: &
alibi in eodem libro ad Mecenatem scribens sic. Nec somnum plebeis
laudo satur alestū nec Octa diuina Arabū liberrima mato: Quo in
loco/ quid vati studiosum deceat pulchre indicant. Vt enim ab illi-
berali & plebeio ocio/ quo minus torpere solet abstinentum esse, tra-

priori illi, de quo diximus ita inheredū putat, ut vel amplissimarum
dignitatum splendorem illi non preferamus. Idem libro Epistoliarum
secundo ad Florum/ vrbanos strepitus ut importunos incensibus
studijs excorans, sic infat.

Scriptorum chorus omnis amat nemus & fugit urbem,

Rurē citius Bacchi somno gaudentes & umbra.

Tum me inter strepitus nocturnos atq; diurnos,

Vis canere, & contacta sequi vestigia Vatum

Ingenium sibi quod vacuus desensit sit Athenas

Et studijs annos septem dedit: inferuntq;

Libris, & curis, flamma taciturnus exit,

Plerumq; & nisi populum quatit: Hic ego rerum

Fuisti: hinc in medijs & tempestatibus vrbis

Verba Lyre motura fossam connedere digner

Et paulo supra docerat.

Præter cetera Romæ me ne Poemata censes

Scribere posse inter tot curas, totq; labores

Eam obrem verissime est, Vates tū græcos q̄ latinos, ob illas opor-
tunę ingenijs solitudinis præstanti, ubertus ruris dona suis carminibus
celebra se nec aliunde, nec foribus: nec amantissimis Tempore: tot
momentum in Cæcæ præsertim tugis/mulis & poeticiis numibus con-
secratis famam accessisse q̄ q̄ in his drambulites Poetę profundę
contemplationū delectationū se obtinere solent: intra hæc ab homi-
num furorē remota loca cognouerūt. Hinc illa Orphici serē sylvæstria
domata & prærupta vericium saxa, tam fixatis & surdis etiam robo-
ribus exauditis cantus. Hinc Euripidis in antro poemata medicata
durantia seculis eruditio & græcitas. Nec dixerit quisq; nisi is teme-
ritatis vellet accusari, aliquid esse ingenij momentum q̄ animi soli
tarij non sapient acumen. Q̄ si hoc reliquis studijs tribuimus, quanto
magis dabimus Poetę q̄ quę prægrandibus quæstas a monachis, maio-
rem indubie sibi libertatis & quietis occasionem vindicant. Apud Ci-
ceronem ab his qui de præstantissimis rebus disputaturi sunt, villę sibi
guntur/consendantur frondosę quercus, Jene strepentes aquę, dolens
volucrum cantus, ameni agroꝝ secessus, ut his cū qui tunc stabant
arboribus, & qui tunc fluctabant amibus / vna quędam & speritas
parata sit per eos maxime, qui omni ingenioꝝ suorum vim in solitu-
dine effudisse vult. Platonem quidem inter densa arbusta, & spa-
tiosos agroꝝ salus de his cū rebus tractasse, quas in usum hominū
reclinetur: certum est ut legi bo, ut R. P. instituitis, & huiusmodi com-
pluribus. Ex solitudine enim rediensibus quibuscūq; diuinitas quardā
comes esse videtur / nullisq; prætor fides est q̄ quę solus & iacta q̄

si cum dijs locutus protuleris. Non frustra est Aegeria in fetibus col-
locatum simulavit Numa, Nō petiti importune Iouis antra. Cnossus
Mines nec Xamolxis quidem ex specu egrediens suis ingratus fuit/
cum illi non q̄ dijs propiores crederentur/ q̄ cum eisem soli. Adeo li-
berum diuini mētis nostriq̄ cum se ipso cōmerciū/ Solitudinis securi-
tas tollit. In eo enim sola sjs vnica perspicaci & fides est. De his autē
mihi sermonem esse frater putato: qui sunt boni & generosi spiritus/
quip̄ mentis ad lucem non ad tenebras prone. Vt enim illis scriptu-
ris aliquid/ aut quod scribant cogitaturi/ nihil est solitudine potius
ita lubricis in vicū/ & ignaris literarum nihil hęc ipsa molestius cō-
tingere potest: Solendo enim sine literis exiliū est: carere est, & cūlus
est, q̄ si literas adhibueris/ patria est, libertas est, & vnica mētis de-
lectatio: Vt Petrarca scripsit, cū sitans & ardens solitarij vitj preco-
cuius esse quoq̄ versiculus est/ citatus in eius de solitudine li. x. Sylua
placet Muis vrbs est/ inimica Poetis. Et quomā in Petrarche menti-
onem incidimus/ non alteram erit propositj materie si amos sum
in Solitudine tibi apertis descriperimus. EST in alpū radicibus pro-
uinciam Narbonensem spectantibus/ loco qui vulgo Vallis claua di-
citur, fors illius atq̄ nomine Sorgia/ qui miro sūq̄ nature dicere/ e
specu quodam remotioris precipitiū tanta vndarum copia redundat,
vt statim plenus & iam sui potens animis esse / optimeq̄ pisciū ferax
incipiat in Rodanem tandem post multos repitiū ambages lapsus:
Ad huius originem Petrarca aetate adhuc iuueni, casam statuit, q̄
sibi ab omni perturbationū castris exauctorato, tanq̄ militi vetera
no tranquilli oclj sedem faceret, vbi multis annis paruo prelio qd̄
cōmerat contentus, & Agricolj sui laborū & mōij participare vitā
egit non frugalem tñ sed & sanctā, Scripsitq̄ cum ab orando & con-
templando ceterum esset. Scipionis gesta poemate quod Africa nominat:
Bucolicū item carmen & epūclas complures, multo vero opus
pulcherrimū ad Philippū Cavalicensem Episcopū de vite solitaria:
in quo adeo que mundi, quoq̄ studij sunt fragilitatis & ignorantie,
contra adeo verum rectumq̄ tuetur / vt dubites hominē te agnos-
cas, an quē homine maiore: tanta constantia est, tantus ardor, copia
tantav̄ inuenim argumentorum & rationum fidem precereamus.
Frequens vero accisus inclarum est/ in eum locum quo sanctissime
vite puritatem scilicet faso, terminauit, nec dubii quin procedentib̄
fretulis hęc sūq̄ solitudinis sedes plus indies religiois & estimatiōis
sit habitura. Scripsit in hanc de Petrarca seruitiū Ioannes Bocaci-
us, quasi iusta maxime merenti precepisset solaturus. Videte te iam
exilium frater: quid ecclesies animi debeant monentem seruis: nec
quancumq̄ fomentū, ingens studiose, ex illo tranquillo vitj ocio accē

dat (Nolim tamen quasi Pythagorici silentij severitate preferberent
eū qui Poeta esse velit, semper detestare, & ab hominum cœtu sicut
Mylantropon quēpiā aut Timona abstinere, esto illud cōplices ege-
runt: Nam in mortalium cōmercio nō tam est pulchrū discere q̄ docere,
ideq̄ cōtinē facere multis, quod privata excuderit dīlgētia: q̄ modo
(ut Cicero li. officioꝝ primo scripsit) multi ex philetophis, eū eī vitæ
partem delegissent, q̄ in contemplatione & inquisitione veri versat/
suum octium quasi ad mortaliū negotia conuerterunt, ut in Platone
cuius Academia q̄q̄ ab vrbe Atheniensī aberat magni tū rerū gest
darum fructus, ex illa in R.P. atticū serbantur, Non quęitur q̄ in
vrbe sit Horatius, sed q̄ eum ad scribendū in vrbe pro nocet Florus:
Ennio scripturo solitudo in Auentino fuit, ex rebus vero gestis quicq̄
cognituro, nihil fuit maximoꝝ ciuū cōcreto & familiaritate potius.
Q̄ si qui fuerit, aut fuit hodie/ quibus in summis negotijs aut animi
affecti perturbantibus, carmina excidant laudē merentia: id ipsi in-
genij tribuunt beatia/ cuius vehemētia tanta sit, ut vrgentibus im-
pedimentis non suspendat, tanta constantia & securitas ut in media
etiam Negotiorum molesta sola p̄se videatur. Id ipsum non possunt
non fatari/ melius habere quibus ocio scribere datum sit/ q̄ quibus
negotio. Plī. Crecilius tantū fecit ruris secessus, ut venantibus etiam/
ad cogitandū multum loci p̄sio esse crederent, Nostri hanc ex primo
li. Epistolę/ verba dicit ad Tacitū. Non est q̄ contentus hoc studi
di genus: mirum est ut animus agitatione motusq̄ corporis exciteur
lum vndiq̄ sylvę & solitudo ipsūq̄ illud silentiū quod veratū dā ē
magna cogitationis incitamenta sunt. Proinde cum venerabere, lice-
bit auctore me, ut panastū & lagunellū sic enā pupillares seras: Expe-
riente non Otianū magis mētibꝫ q̄ Minervā errare. Hęc Tacitus.
A cuius tū sententia preceptor suus Fabio Quintilianus longe abdiit
Hic enim lib. iiii. in finem suarum docimo inter alia q̄ de modo & scribēdi
ratione doctissime disputat hęc verba habet. Dentip, ut semel quod
est possissimū dicam/ secretū quod distando petit/ atq̄ liberū arbi-
trio locū & q̄ altissimū silentiū scribētibꝫ maxime consumere nemo
dubitauerit. Non tū procius auditi sunt: qui credunt aptissima in
hoc nemora sylvę q̄q̄ illa cœli libertas locorumq̄ amoenitas/ suble-
uem animū & beatorem spiritum parere: Mihi certe iucundus hic
magis q̄ studioꝝ hortator videtur esse secessus. Namq̄ illa ipsa que
delectant, necesse est aduocet ab intentione operis desinat. Neq̄ enī
se bona fide in muka simul intendere animus cœli potest, & quocūq̄
respexit definit intueri quod propositū fuerat. Quare sylvę amœ-
nitas: p̄terlabentia flumina & inspirantes ramis arborū aurz/ volu-
crūq̄ cantus, & ipsa late circūspiciendū libertas ad lectatū: ut

nihil remittere potius voluptas ista videatur cogitationi? Quod insidere
Hactenus Quintilianus cuius sententia & Horatio refragari & nos-
tris paulo ante absentis ederauenire videtur. Sed memoris Quintili-
anum Oratorem instituire/nō Poetam, dicimus vna Oratorem, qui
terū vrbamarū administrationi semp esse proximus debet, meditari
& scribere, maxime vero ediscere in solitudine vrbana cōmodius pos-
set, q̄ fortassis vllis in agris, cum q̄ cum ciuilibus negocijs interdis ne
ediscere est: cum etiam: q̄ memorię in clauso aliquo priuatis parietibus
silento, ad id hauriendum: quod statim presente contione effundat,
rectius consultatur. Impedit enim ediscendi studium/quequid pulchri
aut amoeni, sensibus offertur. Demosthenē igitur isti potius imitabū-
tur, qui eod. Quintil. autore) se in locum ex quo nulla exaudiri vox
poterat, & ex quo nihil prospici posset, recumbebat: ne aliud agere,
mentem coherere oculi. Imo etiam, vt equū bellicis vrbis apū cum
tonat est, ad tubarū clangorem exercēus, vt videlicet absens factus pro-
uocetur potius Martio canone/q̄ neuū sonitus horrore absterreatur
tra sele suari orationes ad summum populi strepitum absens factus/
in gratium contentionū certamina preparabunt: Cui simile & De-
mosthenē fecisse constat/qui litore quidop in quod se maximo est
sono fractus illideret, meditans: confuscebat: conueniū fremens non
expauescere. Sed alia multo poetę fors est/alta studij suorum ratio
quem quidem non ea gratia in rus delinamus, vt sele libertate & a-
menitate locosq̄ oblectet, sed vt in naturę quasi quodā diuersorio in-
ambulans, meditationū altiorum quiete/sonibus etiam intra se cole-
lectis/oportune delinere queat: ubiq̄ bona mora/ & libero a foren-
sibus causis animo partū qui vndeq̄ polatur ematur are. Deniq̄ or-
ratoris cogitatio vbiq̄ est sibi in media contione & frequēti hoim
confessu laborare videt, cernitq̄ etiam absens, quos aut accuset aut
torat, laudet aut vituperet, nec unq̄ si quō bonus est, Orator sine rei-
publicę memoria esse potest. Poetę conatus esse de hominum etiam
rebus gestis tractet, & calamo corū effigiet studia, qui sibi ex rebus
ad R. P. inco limitant aninereibus supremū glorij peperere nunq̄ tū
hoc pulchrius agit q̄ cum solus est, nec a deo anxie vt magnū in mul-
titudine lux palre glorij statuat: non ore/ non gestu/ nō sagigatione
laicorum conspicuus: sed sui ipsius per ingenij monumenta fidus con-
solator/gratus virtutis p̄ce, vehementerq̄ vicloq̄ expolori: & solitu-
dine nemorum dignus artifex/vbi moueri animos nostros in res di-
uinas vehementer, nostrę quoq̄ religionis magni viri docuerunt: vt
Paulus & Anthonis: Hieronymus & Chriostonus: aliq̄ innumer).
Ambrosius in libello quō de bono mortis inscribit / Sept: ait: solitu-
dines captamus, ne cuius sermo nobis auribus insurreret, & quasi
scimita

quandam insipienti cogitationi animi abducatur a vero atq; ab intentione reflectat. Refertur sunt Hieronymi Epistolę solitudinis laudibus. Bernardus inter amicos solitus fuit dicere intellectui sacraę scripturarum, se in sylvis & agris meditando & orando accepisse: nec vlos alios habuisse preceptores præter quereus & fagos. Cyprianus in Epistola ad Donatū de Conversione sua, solitudinis cōmoda perpulchre cōsidat. Cornel. Taciti verba coronidis loco subiungū: que in eius libro de genere eloquitię non corruptę leguntur. Memoravit & luci & secreti ipsum quod. *Aper increpabat, tantam mihi offer sit voluptatem, vt inter præcipuos e arminū fructus, numerem: q; nec strepitu nec sordē ante hostiū litigatori, nec inter sordes & roę lacrimas componantur sed secedit animus in loca pura atq; innocentia; fructusq; salubris sacris hæc eloquitię primordia, hæc penetrata theoprimum habita cultusq; cōmoda mortalibus, Sin illa casta & in culis cōtacta vicisq; pectora influxit. &c. Nō ignoro frater in huiusmodi rerum tractatione non semper cōmittre posse inter arbitros: cū suum cuiq; caput sit & sua sentia, idcirco aliter ac ego estimē, sentitibus, illud Persi cū adducam. Mille hominū species & reę discolor vultus. Velle suum cuiq; est nec voto viciū vno: mihi certe solitudo suis horis pēta, adeo probatur in studiois: vt nihil magis.*

DE GENERIBVS FABVLARVM ET ORIGINE

atq; inibi quantum fabule prosint.

TITVLVS. XVI.

Fabularum vltus, cū frequē vltibus & perolebris existat, nec vltis alijs doctrinarum professoribus ea libertate qua Poete luxuriare solent concessus, hoc loco mihi tractandus est: frater: vt & in ea parte, a qua Poetas prima laus proficiscitur, & in qua potissima ignaris. Vtrumq; hostibus amuloteris laecendū ansa pōita est: nihil te, quod ad grans tuę institutionem gerere vltum fuerit lateat. Initium autē ex Macrobij sentia, faciemus qui indignis sane scriptor & de clarissimas rerum veritate non parū meritis, libro somnij primo, cum Fabulam a falsi profelione ductū dixisset forte q; per eam res aliter narrantur: q; vlt gesta est, vlt geri ponit, vlt naturę veritas admittere videbat. Omnem eam bipantē, vt videlicet, aut voluptatis auribus conciliandę gratia, aut adhortationis in bonū frugt/reperta sit, prioris generis Comcediam facit & cōsimilis argumenti fabulas quarum in numero amatorię sunt, ab Apuleio quoq; fr equanter tractant. Hoc totum fabulę genus e larrario suo: inquit: in nutricum cunas sapientię tractatus eliminat.